

ΕΝΟΤΗΤΑ 8^Η

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τι θα εξετάσουμε

- Τι είναι η δημοσιονομική πολιτική και γιατί αποτελεί ουσιώδες εργαλείο στην διαχείριση των οικονομικών διακυμάνσεων;
- Ποιες πολιτικές συνιστούν επεκτατική δημοσιονομική πολιτική και ποιες συστατική δημοσιονομική πολιτική;
- Γιατί η δημοσιονομική πολιτική έχει πολλαπλασιαστική επίδραση και πως η επίδραση αυτή επηρεάζεται από τους αυτόματους σταθεροποιητές;
- Γιατί οι κυβερνήσεις υπολογίζουν το κυκλικά προσαρμοσμένο δημοσιονομικό ισοζύγιο;
- Γιατί ένα μεγάλο δημόσιο χρέος και οι συνεπαγόμενες υποχρεώσεις μιας κυβέρνησης μπορεί να αποτελούν αιτία ανησυχίας;

Δημοσιονομική Πολιτική

- Δημοσιονομική πολιτική (fiscal policy) της κυβέρνησης είναι ο προγραμματισμός της για δαπάνες και φορολογία. Σχεδιάζει έτσι ώστε να καθοδηγήσει την συνολική ζήτηση προς μια επιθυμητή κατεύθυνση.
- Η σταθεροποιητική πολιτική περιλαμβάνει τις ενέργειες της κυβέρνησης που έχουν στόχο να διατηρήσουν το προϊόν κοντά στα επίπεδα του δυνητικού προϊόντος.
- Το έλλειμμα του προϋπολογισμού είναι το τόσο, κατά το οποίο οι δημόσιες δαπάνες υπερβαίνουν τα έσοδα του δημόσιου τομέα.

Φορολογία

- Η **φορολογία** είναι η επιβολή υποχρεωτικών φόρων υπέρ του κράτους. Τα κρατικά έσοδα μέσω των υποχρεωτικών φόρων των φυσικών προσώπων (πολιτών) και νομικών προσώπων αποτελούν στη σύγχρονη οικονομία την σημαντικότερη πηγή των δημοσίων εσόδων.
- Ο αντικειμενικός σκοπός της φορολογίας είναι τριπλός: αφενός μεν η χρηματοδότηση των κρατικών δαπανών, κατά την δημοσιονομική πολιτική, αφετέρου η ενίσχυση ή σταθεροποίηση της οικονομικής ανάπτυξης, που αφορά την οικονομία γενικότερα, και τέλος η ανακατανομή του πλούτου που αφορά την κοινωνική οικονομία για άμβλυνση των ανισοτήτων.
- Η εισοδηματική πολιτική (το κόστος εκτέλεσης του κυβερνητικού έργου) στηρίζεται ακριβώς στους πόρους που αποκομίζει το κράτος με τη φορολογική πολιτική που αποφασίζει να εφαρμόσει. Οι υποχρεωτικές εισφορές ονομάζονται συνήθως *φόροι*.
- Η φορολογία αποτελεί μια σημαντική δραστηριότητα των δημόσιων φορέων σε όλες τις χώρες του κόσμου, και ιδιαίτερα στις περισσότερο ανεπτυγμένες, αφού εξασφαλίζει συνήθως περισσότερο από το 90% των εσόδων τους. Για το λόγο αυτό αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό αντικείμενο μελέτης, με το οποίο ασχολούνται τόσο η οικονομική, όσο και άλλες επιστήμες.

Είδη Φορολογίας

- **Άμεση Φορολόγηση**

- Η άμεση φορολόγηση είναι η καταβολή των εισφορών άμεσα από τους πολίτες προς το κράτος. Είναι ο πιο καθιερωμένος τρόπος φορολόγησης των φυσικών και νομικών προσώπων. Η άμεση φορολόγηση θεωρείται αξιοκρατική, γιατί μπορεί να γίνει διάκριση των προσώπων σε εισοδηματικές τάξεις και να καθοριστεί ανάλογα το ύψος του φορολογικού βάρους. Συνήθως στην άμεση φορολόγηση αυξάνεται το ποσοστό φορολόγησης στα μεγαλύτερα εισοδήματα.

- **Έμμεση Φορολόγηση**

- Έμμεση φορολόγηση έχουμε όταν η καταβολή των εισφορών γίνεται με μη άμεσο τρόπο. Αναφερόμαστε σε έμμεση φορολόγηση-έμμεσους φόρους, όταν τα έσοδα λαμβάνονται από όλες τις κοινωνικές ομάδες ανεξαρτήτως εισοδήματος. Στηρίζεται στο σκεπτικό άντλησης εσόδων σε περιπτώσεις που δεν είναι αυτό εφικτό ή εύκολο μέσω των κλιμάκων της άμεσης. Παραδείγματα έμμεσης φορολόγησης αποτελούν ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας(ΦΠΑ), ειδικοί φόροι κατανάλωσης καπνού, αλκοόλ, καυσίμων και φόροι ακίνητης περιουσίας.

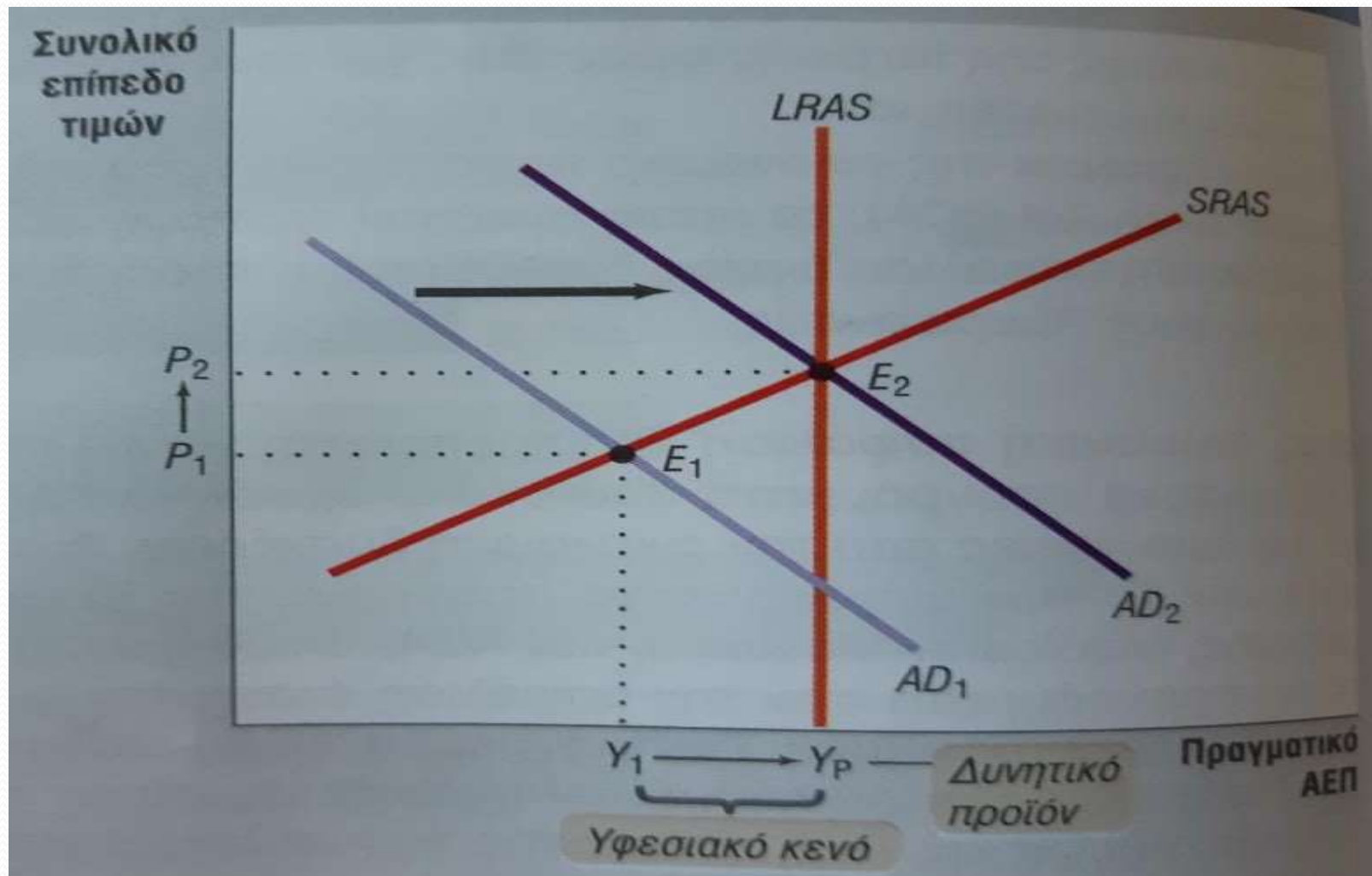
Κοινωνική Ασφάλιση

- Ο όρος κοινωνική ασφάλιση είναι κρατικά προγράμματα που στοχεύουν στην προστασία των οικογενειών από την οικονομική δυσχέρεια.
- Η κοινωνική ασφάλιση είναι ένας από τους σημαντικότερους, αν όχι ο σημαντικότερος θεσμός κοινωνικής αλληλεγγύης και αναδιανομής του εισοδήματος των σύγχρονων κοινωνιών τόσο μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων της ίδιας γενιάς όσο και μεταξύ των διαφορετικών γενεών.
- Η κοινωνική ασφάλιση: α)είναι δημόσια υποχρεωτική ασφάλιση, β)χρηματοδοτείται από εισφορές εργοδοτών και εργαζομένων και τον κρατικό προϋπολογισμό, γ)εξασφαλίζει την κάλυψη των αναγκών από απώλεια εισοδήματος, με παροχές σε είδος και σε χρήμα, λόγω:
 - ασθένειας,
 - μητρότητας,
 - ανεργίας,
 - αναπηρίας,
 - γήρατος και
 - θανάτου

Κρατικός Προϋπολογισμός και Συνολική Δαπάνη

- $AEΠ=C+I+G+X-IM$
- Η κυβέρνηση ελέγχει άμεσα μια από τις μεταβλητές, τις κρατικές δαπάνες (G).
- Μέσα από τις μεταβολές στους φόρους και τις κρατικές μεταβιβάσεις, μπορεί επίσης να επηρεάσει την καταναλωτική δαπάνη (C) και σε ορισμένες περιπτώσεις και την επενδυτική δαπάνη (I).
- Ξέρουμε, ότι το διαθέσιμο εισόδημα είναι ίσο με το συνολικό εισόδημα που λαμβάνουν από μισθούς, μερίσματα, τόκους, και ενοίκια μείον τους φόρους συν τις κρατικές μεταβιβάσεις.
- Συνεπώς, είτε μια αύξηση στους φόρους είτε μια μείωση στις κρατικές μεταβιβάσεις, μειώνει το διαθέσιμο εισόδημα. Και μια πτώση στο διαθέσιμο εισόδημα, όλων των άλλων παραγόντων σταθερών, οδηγεί στη πτώση της καταναλωτικής δαπάνης.
- Αντίθετα, είτε μια μείωση στους φόρους είτε μια αύξηση στις κρατικές μεταβιβάσεις, αυξάνει το διαθέσιμο εισόδημα. Και μια αύξηση στο εισόδημα, όλων των άλλων παραγόντων σταθερών, οδηγεί σε μια αύξηση της επενδυτικής δαπάνης.
- Η ικανότητα της κυβέρνησης να επηρεάσει την επενδυτική δαπάνη είναι πιο σύνθετη. Το σημαντικό σημείο είναι ότι τα κρατικά έσοδα από φόρους και οι μεταβολές στους κανόνες που προσδιορίζει πόσο πρέπει να καταβάλει μια επιχείρηση, μπορεί να αυξήσουν ή να μειώσουν το κίνητρο για δαπάνες σε επενδυτικά αγαθά.

Η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική μπορεί να κλείσει ένα υφεσιακό κενό

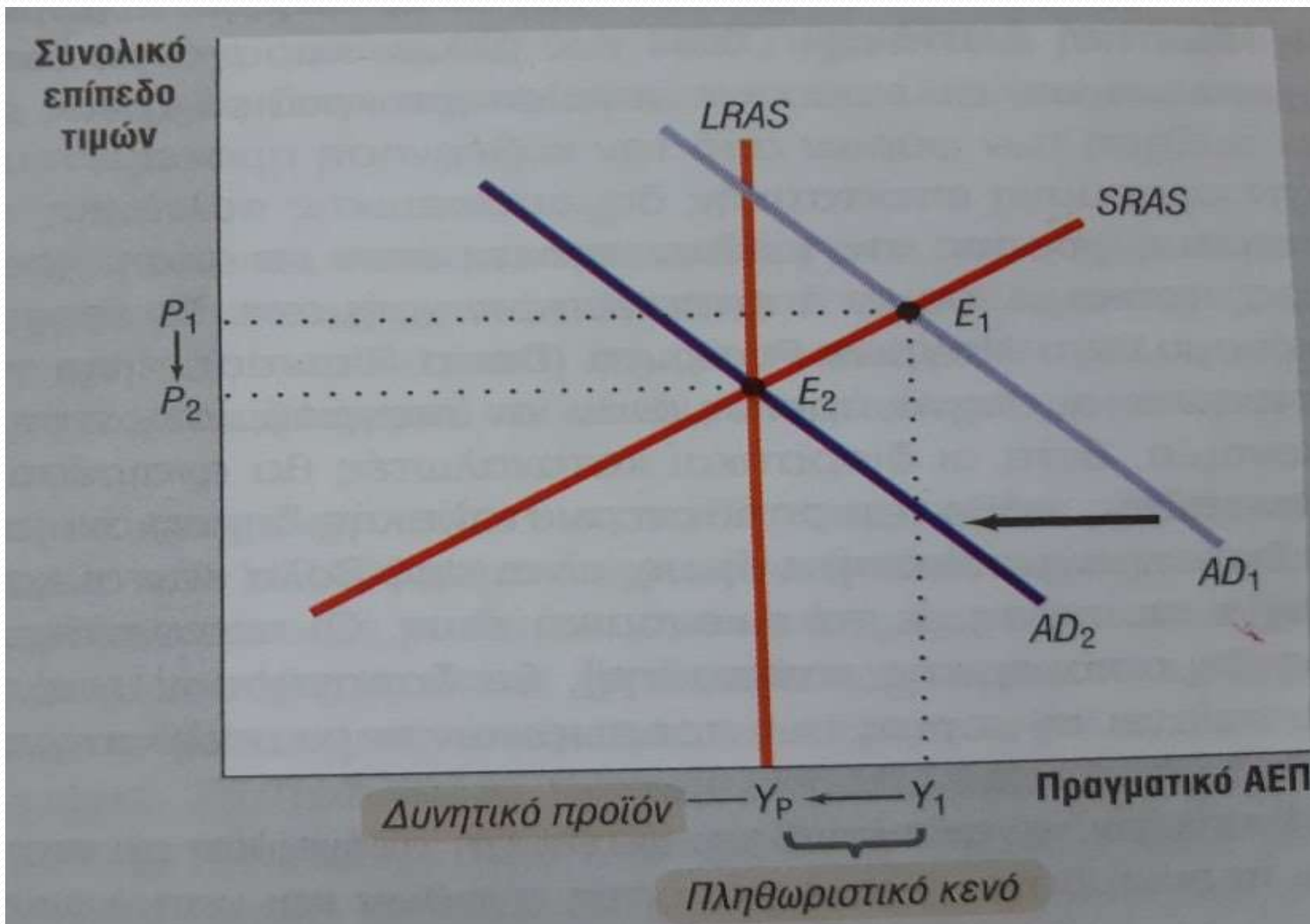

Διάγραμμα 1

Επεκτατική Δημοσιονομική Πολιτική

- Επεκτατική δημοσιονομική πολιτική είναι μια πολιτική που αυξάνει τη συναθροιστική ζήτηση και λαμβάνει συνήθως μια από τις ακόλουθες τρεις μορφές:
 - 1.Μια αύξηση των κρατικών δαπανών για αγορές αγαθών και υπηρεσιών
 2. Μια περικοπή φόρων
 - 3.Μια αύξηση των κρατικών μεταβιβάσεων

Η συσταλτική δημοσιονομική πολιτική μπορεί να κλείσει ένα πληθωριστικό κενό

Διάγραμμα 2

Συσταλτική Δημοσιονομική Πολιτική

- Συσταλτική(ή περιοριστική) δημοσιονομική πολιτική είναι μια δημοσιονομική πολιτική που μειώνει τη συναθροιστική ζήτηση και εφαρμόζεται με τρεις κύριους τρόπους:
 - 1.Μια μείωση των κρατικών δαπανών για αγορές αγαθών και υπηρεσιών
 2. Μια αύξηση των φόρων
 - 3.Μια μείωση των κρατικών μεταβιβάσεων

Μπορεί πραγματικά να έχει αποτέλεσμα η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική;

- Στην πράξη, η χρήση επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής όταν υπάρχει υφεσιακό κενό, είναι συχνά αμφιλεγόμενη.
- Υπάρχουν τρία κύρια επιχειρήματα ενάντια στην εφαρμογή επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής.
- Ισχυρισμός 1: Οι κρατικές δαπάνες εκτοπίζουν πάντα την ιδιωτική δαπάνη.
- Ισχυρισμός 2: Ο κρατικός δανεισμός εκτοπίζει πάντα την ιδιωτική επενδυτική δαπάνη.
- Ισχυρισμός 3: Τα δημοσιονομικά ελλείμματα (ελλείμματα του κρατικού προϋπολογισμού) οδηγούν σε μειωμένη ιδιωτική δαπάνη.

Υστερήσεις στη δημοσιονομική πολιτική

- Στην περίπτωση της δημοσιονομικής πολιτικής, ένας σημαντικός λόγος επιφυλάξεων, είναι η ύπαρξη σημαντικών χρονικών υστερήσεων μεταξύ της απόφασης για την εφαρμογή μιας πολιτικής και της τελικής εφαρμογής της.
- Θα πρέπει να συμβούν τρία πράγματα πριν η κυβέρνηση αποφασίσει να αυξήσει τις δαπάνες της, προκειμένου να καταπολεμήσει το υφεσιακό κενό.
- 1. Η κυβέρνηση θα πρέπει να αντιληφθεί την ύπαρξη του υφεσιακού κενού.
- 2. Η κυβέρνηση πρέπει να αναπτύξει ένα σχέδιο δαπανών, διαδικασία που μπορεί να διαρκέσει μήνες.
- 3. Χρειάζεται χρόνος για την υλοποίηση των δαπανών.
- Εξαιτίας αυτών των υστερήσεων, μια προσπάθεια αύξησης της δαπάνης προκειμένου να καταπολεμηθεί το υφεσιακό κενό, μπορεί να διαρκέσει τόσο πολύ χρονικά, που η οικονομία μπορεί να έχει ήδη ανακάμψει από μόνη της.
- Κάποιες φορές η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική μπορεί να κάνει τα πράγματα χειρότερα, αντί για καλύτερα.

Δημοσιονομική πολιτική και πολλαπλασιαστής

- Οι πολλαπλασιαστικές επιδράσεις μιας αύξησης στις κρατικές δαπάνες για αγορές αγαθών και υπηρεσιών.
- Έστω ότι η κυβέρνηση αποφασίσει να δαπανήσει \$50δισ. Κατασκευάζοντας γέφυρες και δρόμους. Οι κρατικές δαπάνες θα αυξήσουν άμεσα την συνολική δαπάνη για αγαθά και υπηρεσίες κατά \$50 δισ. Θα υπάρξει όμως και μια έμμεση επίδραση.
- Πολλαπλασιαστής = $1/(1-MPC)$
- Αν $MPC=0,5 \Rightarrow$ πολ/στης = 2
- Με δεδομένο έναν πολ/στη με τιμή 2, μια αύξηση κατά \$50δισ. στις κρατικές δαπάνες, θα αύξανε το πραγματικό ΑΕΠ κατά \$100 δισ.
- Από αυτά τα \$100 δισ. Τα \$50δισ. Είναι η αρχική επίδραση από την αύξηση(G), και τα υπόλοιπα \$50 δισ. είναι η συνεπακόλουθη επίδραση από την αύξηση στη συνολική δαπάνη.

Πολλαπλασιαστικές επιδράσεις των μεταβολών στις κρατικές μεταβιβάσεις και τους φόρους.

- Η επεκτατική ή η συσταλτική δημοσιονομική πολιτική δεν είναι απαραίτητο να έχουν την μορφή των μεταβολών στις κρατικές δαπάνες για αγορές αγαθών και υπηρεσιών.
- Οι κυβερνήσεις μπορούν επίσης να μεταβάλλουν τις μεταβιβαστικές πληρωμές ή τους φόρους.
- Γενικότερα όμως, μια μεταβολή στις κρατικές δαπάνες και τους φόρους, μετατοπίζει την καμπύλη συναθροιστικής ζήτησης λιγότερο από μια ισόποση μεταβολή στις κρατικές δαπάνες, έχοντας σαν αποτέλεσμα μια μικρότερη επίδραση στο πραγματικό ΑΕΠ.
- Όταν η επεκτατική πολιτική λαμβάνει την μορφή μιας αύξησης στις μεταβιβαστικές πληρωμές, το πραγματικό ΑΕΠ μπορεί να αυξάνεται είτε λιγότερο είτε περισσότερο από το αρχικό προϊόν από την κυβέρνηση, δηλ. ο πολ/στης μπορεί να είναι είτε μεγαλύτερος είτε μικρότερος του 1, κάτι που εξαρτάται από το μέγεθος της MPC.

- Η περικοπή φόρων έχει μια επίδραση παρόμοια με αυτή των μεταβιβάσεων. Αυξάνει το διαθέσιμο εισόδημα, οδηγώντας σε μια σειρά από αυξήσεις στην καταναλωτική δαπάνη. Η συνολική επίδραση όμως είναι μικρότερη από αυτή μιας ισόποσης αύξησης στις κρατικές δαπάνες για αγορές αγαθών και υπηρεσιών.
- Επιπλέον, οι κυβερνήσεις σπανίως επιβάλλουν εφάπαξ φόρους (φόροι που δεν εξαρτώνται από το εισόδημα του φορολογούμενου).
- Αντίθετα, μεγάλη πλειοψηφία των φορολογικών εσόδων, συλλέγεται μέσω φόρων που δεν είναι εφάπαξ, και ως εκ τούτου τα φορολογικά έσοδα εξαρτώνται από το επίπεδο του πραγματικού ΑΕΠ.
- Οι οικονομολόγοι ισχυρίζονται ότι το μέγεθος του πολ/στη προσδιορίζει το ποιοι μεταξύ του πληθυσμού θα πρέπει να λάβουν περικοπή φόρων ή αυξήσεις στις κρατικές δαπάνες.
- π.χ οι έρευνες καταναλωτή δείχνουν ότι ο μέσος άνεργος, θα δαπανήσει ένα υψηλότερο τμήμα από κάθε αύξηση στο διαθέσιμο εισόδημα του, απ' ό,τι θα δαπανούσε ο μέσος αποδέκτης εισοδήματος από μερίσματα.

Πως επηρεάζουν οι φόροι τον πολλαπλασιαστή

- Οι αυτόματοι σταθεροποιητές είναι κρατικές δαπάνες και φορολογικές ρυθμίσεις που κάνουν τη δημοσιονομική πολιτική αυτομάτως επεκτατική όταν η οικονομία συστέλλεται και αυτομάτως συσταλτική όταν η οικονομία επεκτείνεται.
- Η διακριτική δημοσιονομική πολιτική είναι η δημοσιονομική πολιτική που είναι το αποτέλεσμα σκόπιμων ενεργειών από τους διαμορφωτές πολιτικής και όχι το αποτέλεσμα ρυθμίσεων και κανόνων.
- Γενικότερα, οι οικονομολόγοι τείνουν να υποστηρίζουν την εφαρμογή μιας διακριτικής δημοσιονομικής πολιτικής, μόνο στην περίπτωση σοβαρής ύφεσης ή εδραιωμένης οικονομικής αδυναμίας.

Το δημοσιονομικό ισοζύγιο

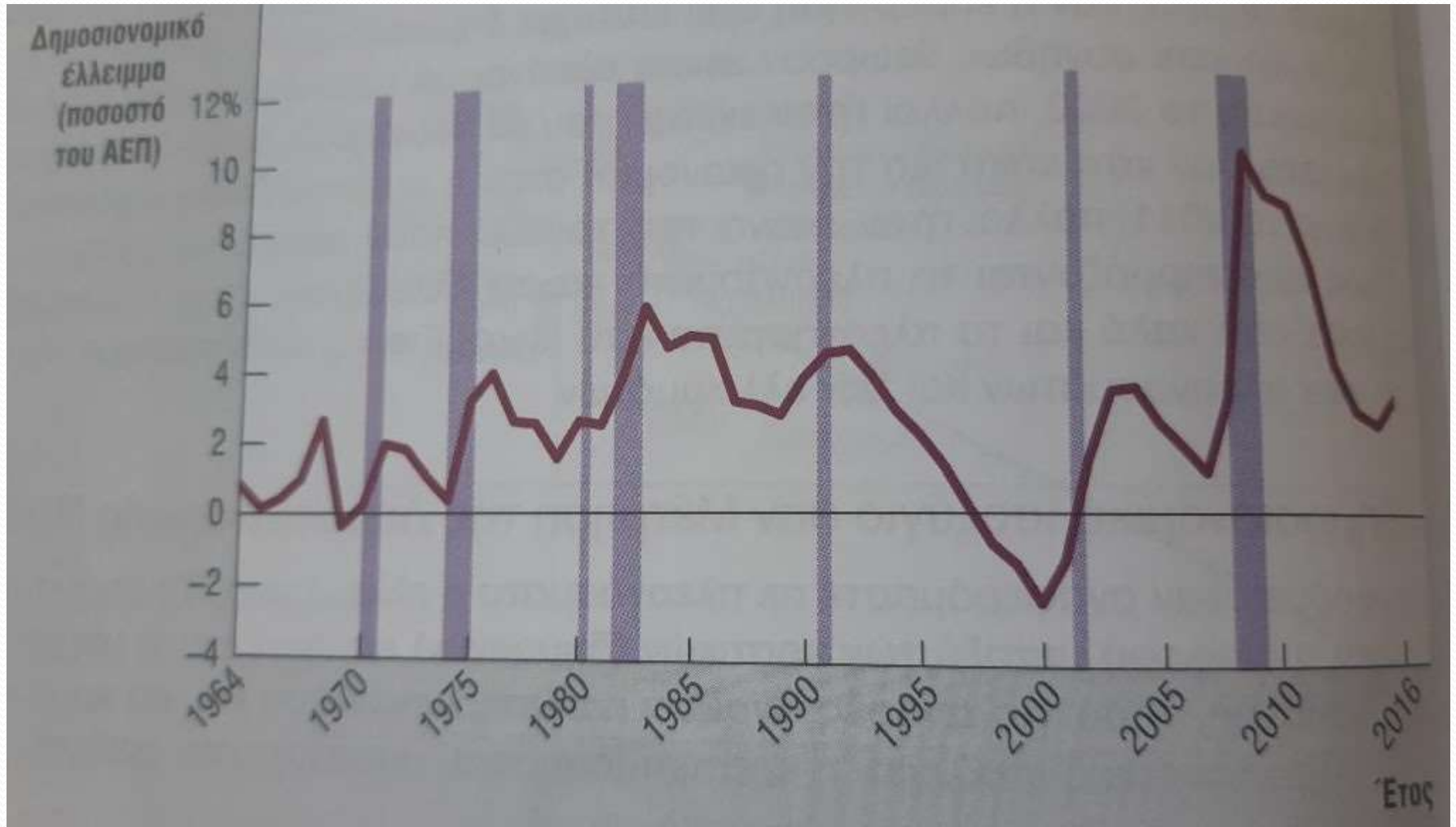
- Συνήθως οι άνθρωποι θεωρούν ότι το δημοσιονομικό ισοζύγιο είναι κάτι καλό. Αντίθετα θεωρούν τα ελλείμματα ως κάτι κακό για την οικονομία.
- $S_{\text{Government}} = T - G - TR$
- Ένα δημοσιονομικό πλεόνασμα, είναι στην ουσία ένα θετικό δημοσιονομικό ισοζύγιο και ένα δημοσιονομικό έλλειμμα είναι ένα αρνητικό δημοσιονομικό ισοζύγιο.
- Όλων των άλλων παραγόντων σταθερών, οι επεκτατικές δημοσιονομικές πολιτικές μειώνουν το δημοσιονομικό ισοζύγιο, για το έτος αυτό.
- Αντίθετα οι συσταλτικές δημοσιονομικές πολιτικές αυξάνουν το δημοσιονομικό ισοζύγιο για το έτος αυτό, αυξάνοντας το δημοσιονομικό πλεόνασμα ή μειώνοντας το δημοσιονομικό έλλειμμα.

- Οι οικονομολόγοι χρησιμοποιούν το δημοσιονομικό ισοζύγιο σαν έναν «γρήγορο και πρόχειρο» τρόπο να εκτιμήσουν εάν η τρέχουσα δημοσιονομική πολιτική είναι επεκτατική ή συσταλτική.
- Έχουν όμως πάντα στο μυαλό τους δυο λόγους για τους οποίους αυτή η πρόχειρη προσέγγιση είναι ορισμένες φορές παραπλανητική.
- 1. Δυο διαφορετικές μεταβολές στη δημοσιονομική πολιτική οι οποίες έχουν ίδιου μεγέθους επιδράσεις στο δημοσιονομικό ισοζύγιο, μπορεί να έχουν αρκετά άνισες επιδράσεις στην οικονομία. Όπως είδαμε οι μεταβολές στις κρατικές δαπάνες για αγορές αγαθών και υπηρεσιών ασκούν μεγαλύτερη επίδραση στο πραγματικό ΑΕΠ από ισόποσες μεταβολές στους φόρους και τις κρατικές μεταβιβάσεις.
- 2. Συχνά, οι μεταβολές στο δημοσιονομικό ισοζύγιο είναι από μόνες τους το αποτέλεσμα και όχι η αιτία των διακυμάνσεων στην οικονομία.

Ο οικονομικός κύκλος και το κυκλικά προσαρμοσμένο δημοσιονομικό ισοζύγιο

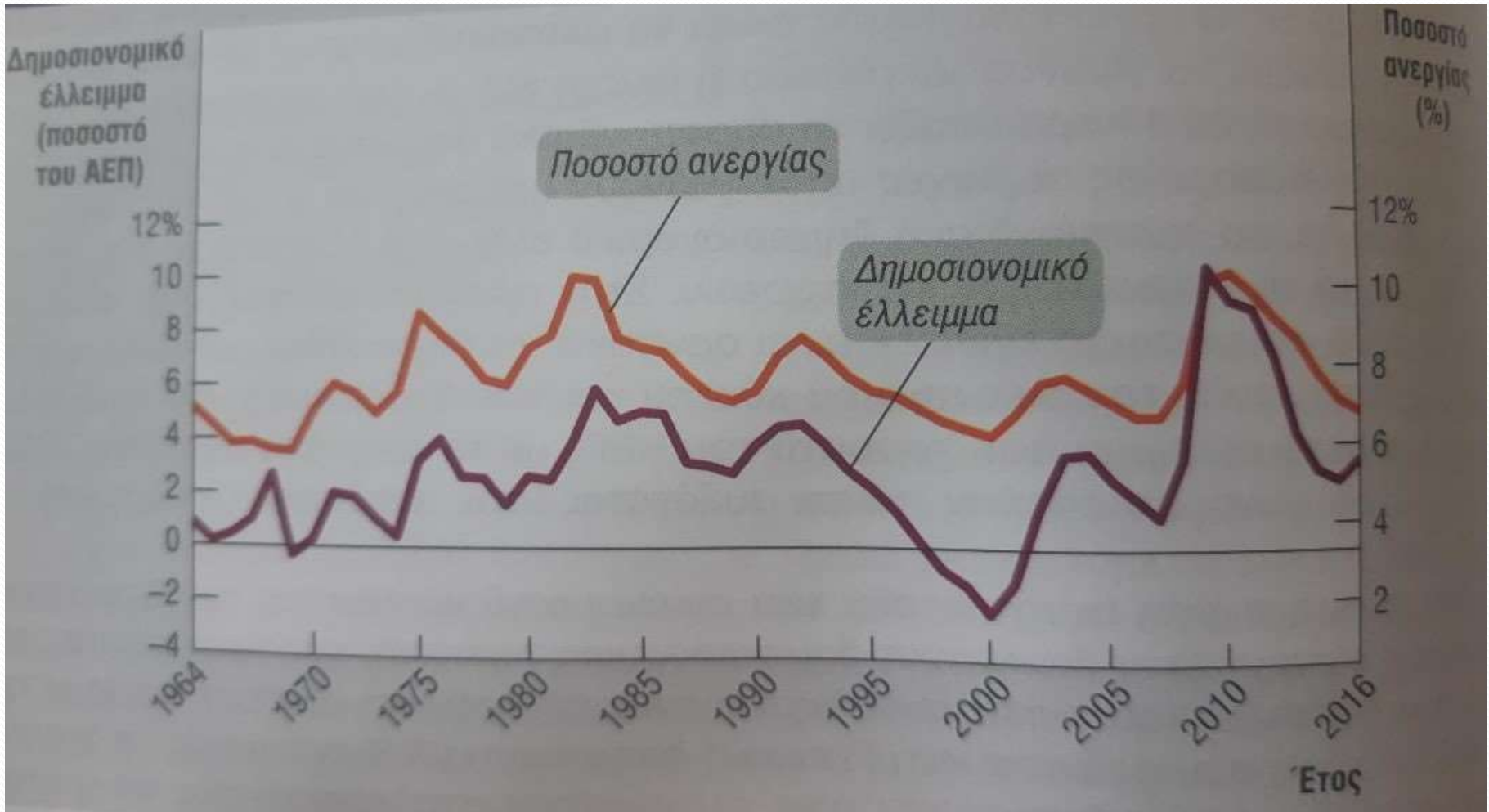
- Ιστορικά, υπήρχε ισχυρή σχέση μεταξύ του δημοσιονομικού ισοζυγίου της ομοσπονδιακής κυβέρνησης των ΗΠΑ, και του οικονομικού κύκλου.
- Ο προϋπολογισμός τείνει να μετακινείται προς το έλλειμμα, όταν η οικονομία αντιμετωπίζει ύφεση, αλλά τα ελλείμματα τείνουν να γίνονται μικρότερα ή ακόμα και να μετατρέπονται σε πλεονάσματα όταν η οικονομία επεκτείνεται.
- Η σχέση μεταξύ οικονομικού κύκλου και του δημοσιονομικού ισοζυγίου είναι ακόμα πιο ξεκάθαρη εάν συγκρίνουμε το δημοσιονομικό έλλειμμα σαν ποσοστό του ΑΕΠ, με το ποσοστό ανεργίας.

Ομοσπονδιακά δημοσιονομικά ελλείμματα των ΗΠΑ και ο οικονομικός κύκλος 1964-2016

Διάγραμμα 3

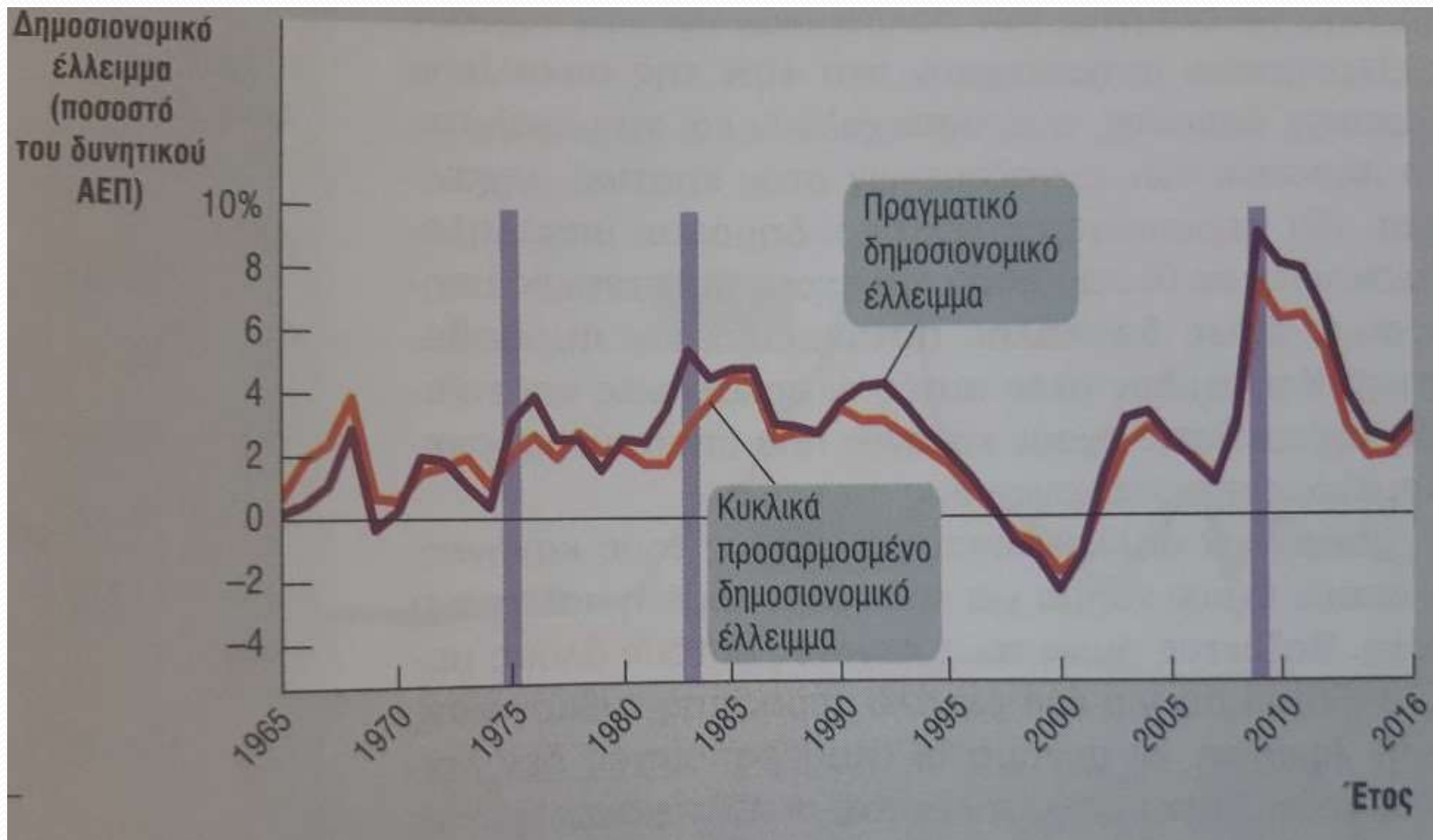
Το Ομοσπονδιακό δημοσιονομικό έλλειμμα των ΗΠΑ και το ποσοστό ανεργίας των ΗΠΑ, 1964-2016

Διάγραμμα 4

- Ο προϋπολογισμός τείνει να κινείται προς το πλεόνασμα, κατά την διάρκεια των επεκτάσεων της οικονομίας και προς το έλλειμμα κατά την διάρκεια των υφέσεων, ακόμα και χωρίς κάποια σκόπιμα σχεδιασμένη ενέργεια από την πλευρά των διαμορφωτών της πολιτικής.
- Κατά την εκτίμηση της δημοσιονομικής πολιτικής, είναι συνήθως χρήσιμο να διαχωρίζουμε τις κινήσεις στο δημοσιονομικό ισοζύγιο που οφείλονται στον οικονομικό κύκλο, από τις κινήσεις που οφείλονται στις μεταβολές της δημοσιονομικής πολιτικής. Οι πρώτες επηρεάζονται από τους **αυτόματους σταθεροποιητές**, ενώ οι τελευταίες από ακούσιες μεταβολές στις κρατικές δαπάνες, στις κρατικές μεταβιβάσεις ή τους φόρους.
- Για να διαχωρίσουν την επίδραση του οικονομικού κύκλου από τις επιδράσεις άλλων παραγόντων, πολλές κυβερνήσεις προχωρούν σε εκτίμηση του πως θα ήταν το δημοσιονομικό ισοζύγιο εάν δεν υπήρχε ούτε υφεσιακό ούτε πληθωριστικό κενό. Το κυκλικά προσαρμοσμένο δημοσιονομικό ισοζύγιο, αποτελεί μια εκτίμηση του πως θα ήταν το δημοσιονομικό ισοζύγιο, εάν το πραγματικό ΑΕΠ, ήταν ακριβώς ίσο με το δυνητικό προϊόν.

Το πραγματικό δημοσιονομικό έλλειμμα έναντι του κυκλικά προσαρμοσμένου δημοσιονομικού ελλείμματος, 1965-2016

Θα πρέπει το δημοσιονομικό ισοζύγιο να είναι ισοσκελισμένο;

- Τα επίμονα δημοσιονομικά ελλείμματα μπορούν να προκαλέσουν προβλήματα τόσο στις κυβερνήσεις, όσο και στην οικονομία.
- Εν τούτοις, οι πολιτικοί μπαίνουν συχνά στον πειρασμό να δημιουργήσουν ελλείμματα, διότι αυτό τους επιτρέπει να προσφέρουν στους ψηφοφόρους τους περικοπές φόρων, δίχως την ταυτόχρονη περικοπή δαπανών ή να αυξάνουν τις δαπάνες δίχως να αυξάνουν τους φόρους.
- Σαν αποτέλεσμα, σημειώνονται περιστασιακές προσπάθειες από τους διαμορφωτές πολιτικής, να επιβάλλουν δημοσιονομική πειθαρχία, εισάγοντας νομοσχέδια που απαγορεύουν στην κυβέρνηση να δημιουργεί δημοσιονομικά ελλείμματα.
- Θα ήταν καλή η ιδέα ενός ισοσκελισμένου προϋπολογισμού κάθε έτος; Οι περισσότεροι οικονομολόγοι δεν συμφωνούν με αυτό.
- Η τάση των φορολογικών εσόδων να μειώνονται και των μεταβιβάσεων να αυξάνονται όταν η οικονομία συστέλλεται, συμβάλει στον περιορισμό του μεγέθους των υφέσεων. Η μείωση όμως των φορολογικών εσόδων και η αύξηση των μεταβιβαστικών πληρωμών που ενεργοποιείται από μι κάμψη στην οικονομία, οδηγεί το δημοσιονομικό ισοζύγιο προς το έλλειμμα. Εάν η κυβέρνηση δεσμευόμενη από την υποχρέωση υλοποίησης ισοσκελισμένου δημοσιονομικού ισοζυγίου, θα έπρεπε να απαντήσει στο συγκεκριμένο έλλειμμα εφαρμόζοντας συσταλτικές δημοσιονομικές πολιτικές, θα είχε την τάση να επιδεινώσει μια ύφεση.

Ελλείμματα, πλεονάσματα και χρέος.

- Δυνητικοί κίνδυνοι που απορρέουν απ' την αύξηση του χρέους

1. Εκτόπιση (των ιδιωτικών δαπανών)

- Όταν η οικονομία βρίσκεται σε κατάσταση πλήρους απασχόλησης και η κυβέρνηση δανείζεται κεφάλαια στις χρηματοοικονομικές αγορές, ανταγωνίζεται με τις επιχειρήσεις που σχεδιάζουν να δανειστούν χρήματα για επενδυτικές δαπάνες.
- Σαν αποτέλεσμα ο δανεισμός της κυβέρνησης μπορεί να εκτοπίσει την ιδιωτική επενδυτική δαπάνη, αυξάνοντας τα επιτόκια και μειώνοντας τον μακροχρόνιο ρυθμό μεγέθυνσης της οικονομίας.

● 2. Χρηματοοικονομική πίεση και χρεοκοπία

- Τα σημερινά ελλείμματα, μέσα από την αύξηση του χρέους της κυβέρνησης, επιφέρουν χρηματοοικονομική πίεση στους μελλοντικού προϋπολογισμούς.
- Όπως ακριβώς ιδιώτες έτσι και οι κυβερνήσεις, θα πρέπει να πληρώσουν τις οφειλές τους, συμπεριλαμβανομένης της καταβολής των τόκων επί του συσσωρευμένου χρέους.
- Όταν μια κυβέρνηση έχει συσσωρεύσει υψηλό επίπεδο χρέους, αυτές οι καταβολές των τόκων, μπορεί να είναι σημαντικές.
- Όλων των άλλων παραγόντων σταθερών, μια κυβέρνηση που καταβάλλει μεγάλα ποσά σε τόκους θα πρέπει να συγκεντρώσει περισσότερα έσοδα από φόρους ή να ξοδέψει λιγότερα ή θα πρέπει να δανειστεί ακόμα περισσότερο για να καλύψει το κενό. Αυτό ωθεί την κυβέρνηση πιο βαθιά στο χρέος.
- Η διαδικασία αυτή μπορεί τελικά να ασκήσει μεγάλη πίεση στην κυβέρνηση, έτσι ώστε να προκαλέσει την αμφιβολία των δανειστών της σχετικά με την πληρωμή του χρέους της.
- Το αποτέλεσμα μπορεί να είναι η στάση πληρωμών (χρεοκοπία) όπου η κυβέρνηση σταματά να πληρώνει αυτά που οφείλει.
- Η αδυναμία πληρωμής προκαλεί μεγάλη αναστάτωση στις χρηματοοικονομικές αγορές μιας χώρας και κλονίζει την εμπιστοσύνη του κοινού τόσο απέναντι στην κυβέρνηση όσο και στην οικονομία.
- Σε ορισμένες φορές τα μέτρα λιτότητα καταλήγουν εν τέλει να πιέζουν την οικονομία σε τέτοιο βαθμό, που η εμπιστοσύνη των δανειστών συνεχίζει να μειώνεται.

Ελλείμματα και χρέος στην πράξη

- Για να εκτιμήσουμε την ικανότητα των κυβερνήσεων να αποπληρώνουν το χρέος τους, χρησιμοποιούμε τον δείκτη χρέους ΑΕΠ. Ο δείκτης χρέους ΑΕΠ, είναι το δημόσιο χρέος εκφρασμένο σαν ποσοστό του ΑΕΠ.
- Χρησιμοποιούμε την μέτρηση αυτή, αντί της απλής μέτρησης του μεγέθους του χρέους, διότι το ΑΕΠ αποτελεί έναν καλό δείκτη των δυνητικών εσόδων από φόρους που μπορεί να συλλέξει μια κυβέρνηση.
- Εάν το δημόσιο χρέος αυξάνεται πιο αργά από το ΑΕΠ, το βάρος της αποπληρωμής αυτού του χρέους μειώνεται, σε σύγκριση με τα δυνητικά φορολογικά έσοδα του δημοσίου.
- Κάτω από αυτές τις συνθήκες η συγκεκριμένη οικονομία είναι αρκετά ισχυρή ώστε να δημιουργήσει μελλοντικά πλεονάσματα, επιτρέποντας στην κυβέρνηση να αποπληρώσει το χρέος της σε χρόνο της δικής της επιλογής, αποφεύγοντας του δυνητικούς κινδύνους χρηματοοικονομικής πίεσης και αθέτησης πληρωμών.
- Μια κυβέρνηση που εμφανίζει μόνιμα υψηλά ελλείμματα, θα εξακολουθεί να έχει αυξανόμενο δείκτη χρέους προς ΑΕΠ, όταν το χρέος αυξάνεται ταχύτερα από το ΑΕΠ.

ΤΕΛΟΣ 8^{ΗΣ} ΕΝΟΤΗΤΑΣ